

УДК 351.778.5:338.27

<https://doi.org/10.32342/3041-2137-2026-2-65-15>

Л. Г. Квасній,

кандидат економічних наук, доцент,
професор кафедри математики та економіки
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка,
м. Дрогобич (Україна)

<https://orcid.org/0000-0001-5248-544X>

Л. О. Малик,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту та маркетингу
Національного лісотехнічного університету України,
м. Львів (Україна)

<https://orcid.org/0000-0002-5375-5373>

О. О. Солтисік,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри математики та економіки
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка,
м. Дрогобич (Україна)

<https://orcid.org/0000-0003-3054-0158>

С. О. Костюк,

аспірант Міжрегіональної Академії управління персоналом,
м. Київ (Україна)

<https://orcid.org/0009-0009-8627-6780>

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ АДАПТАЦІЇ ВУГІЛЬНИХ ГРОМАД ДО ВИМОГ «ЗЕЛЕНОЇ» ЕКОНОМІКИ

Метою статті є визначення механізмів, інструментів та стратегій ефективного публічного управління територіальними громадами, залежними від вугільної промисловості у контексті адаптації до вимог «зеленої» економіки та повоєнного відродження України, та можливих підходів до забезпечення сталого розвитку і економічної диверсифікації вугільних громад, зокрема через реформи в управлінні та впровадження сучасних стратегій та механізмів.

У статті акцентовано увагу, що сьогодні від українських вугільних громад та стабільної роботи їх підприємств залежить не тільки енергетична безпека країни, а й соціально-економічний розвиток їх територій. Така громада часто є монофункціональною, де основна частина її економіки побудована навколо вугільної промисловості. Однак, зважаючи на сучасні виклики декарбонізації та перехід до «зеленої» енергетики, постає нагальна потреба в їх трансформації.

Авторами акцентовано увагу, що обмеженість ресурсів, як фінансових, так і людських, спрямованих на підтримку обороноздатності країни, зменшує можливості для реалізації програми з трансформації та диверсифікації економіки вугільних громад. На думку авторів,

особливу увагу слід приділити підтримці малого та середнього бізнесу, який може стати важливим елементом економічної стабілізації. Обґрунтовано необхідність впровадження програм підвищення енергоефективності та використання альтернативних джерел енергії, що сприятиме зменшенню залежності від вугільної промисловості та створюватиме нові можливості для розвитку громад. У статті проаналізовано сучасні виклики, пов'язані з трансформацією енергетичного сектора, впровадженням інноваційних технологій та їх вплив на соціально-економічний розвиток таких громад. Акцентовано увагу на визначенні можливих підходів до забезпечення сталого розвитку та економічної диверсифікації вугільних громад, зокрема через реформи в управлінні та впровадження нових механізмів публічного управління відповідно до вимог «зеленої» економіки.

У статті вперше представлено авторське визначення поняття публічного управління у сфері адаптації вугільних громад до вимог «зеленої» економіки, та його роль у розвитку вугільних громад; запропоновано механізми, інструменти та стратегії ефективного управління територіальними громадами, залежними від вугільної промисловості, в умовах технологічних змін та майбутньої повоєнної відбудови в Україні відповідно до вимог «зеленої» економіки, реалізація яких сприятиме успішному переходу територіальних громад, залежних від вугільної промисловості, до нової економічної реальності, орієнтованої на екологічну стійкість і зростання.

Ключові слова: *інноваційні механізми, енергетичний сектор економіки, вугільні громади, публічне управління, економічна стабільність, війна в Україні, «зелена» економіка, стратегії розвитку*

JEL classification: *Q32, Q48, O33, H70, L78*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Вугільна галузь є однією з найбільш проблемних сфер економіки України. Питання адаптації вугільних громад до вимог «зеленої» економіки набуває дедалі більшої актуальності в умовах глобальних викликів, пов'язаних із зміною клімату та необхідністю переходу до сталих моделей розвитку. Вугільні громади, історично залежні від видобутку вугілля та пов'язаних із ним галузей, стикаються з різноманітними соціально-економічними труднощами у процесі переходу до нової економічної моделі. Зміни у структурі енергетичного сектору потребують розробки та впровадження ефективних механізмів публічного управління для забезпечення справедливого переходу, з урахуванням інтересів місцевих громад та мінімізації негативних наслідків.

Наукова значущість проблеми полягає у необхідності теоретичного обґрунтування механізмів та інструментів управління процесом трансформації вугільних громад з урахуванням принципів сталої енергетики та інклюзивного

прийняття рішень. Практичне значення полягає у розробці дієвих управлінських рішень, спрямованих на підтримку економічної диверсифікації, створення нових робочих місць, залучення інвестицій та підвищення соціальної згуртованості на місцевому рівні.

Таким чином, питання публічного управління у сфері адаптації вугільних громад до вимог «зеленої» економіки є важливим як для наукових досліджень, так і для практичної реалізації стратегій сталого розвитку на рівні територіальних громад.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Питання трансформації вугільних громад привертає увагу багатьох науковців. Наукові напрацювання Заблудської І., Рогозян Ю. присвячені правовим аспектам справедливої трансформації вугільних регіонів та можливостям імплементації світового досвіду в Україні [1]. Перспективи та проблеми справедливої трансформації вугільних регіонів України обґрунтовано в наукових працях Вовк О., Рабош Р., Харченко Р. [2].

Стосовно питання публічного управління та його ролі в розвитку територіальних громад, включаючи вугільні, науковці зауважують, що «протягом уже багатьох років дієвих заходів із забезпечення конкурентоспроможності вугільної промисловості Західного регіону України реально не вживалося. Це ставить під загрозу соціальне благополуччя місцевого населення» [3]. Науковцями доведено, що поступове скорочення використання вугілля сприяє зниженню рівня забруднення повітря діоксидом азоту (NO_2), діоксидом сірки (SO_2) та твердими частками, які завдають шкоди здоров'ю людей. Крім того, у багатьох випадках економічні витрати на поточний добуток вугілля виявляються вищими, ніж витрати на створення нових електричних потужностей із використанням відновлених джерел енергії. Згідно зі звітним дослідженням «Економічні наслідки відмови від використання вугілля в Україні до 2030 року», перехід від вугілля є не тільки технічно можливим, але відкриває економічні перспективи та сприяє створенню нових робочих місць, водночас знижуючи потребу в субсидіях для підтримки вугільної галузі [4]. Загалом, не зважаючи на значні природні запаси вугілля, вугільна промисловість України перебуває у кризовому стані. Основними проблемами галузі є високі навантаження на державний бюджет через субсидії, значна залежність зайнятості населення вугільних регіонів від роботи шахт, висока собівартість вугілля, яка перевищує ціну імпорту, а також глобальна тенденція до відмови від викопного палива. У зв'язку з цими викликами була розроблена Концепція трансформації вугільних регіонів України [5].

Справедлива трансформація вугільних громад стає важливою частиною процесу відновлення в післявоєнному періоді та необхідною в умовах євроінтеграції [6]. Приблизно 30 громад з 5 регіонів України пов'язані з вугільною промисловістю і мають пройти процес справедливої трансформації,

оскільки Україна зобов'язалася відмовитися від використання вугілля як енергоносія до 2035 р. [7]. Вже на сьогодні цей процес активно відбувається за участю громадянського суспільства, уряду, громадських та екологічних організацій, профспілок та міжнародних донорів. Головне, щоб кожний крок проходив з урахуванням можливостей та потреб мешканців конкретної громади і найбільш уразливих її груп населення.

Науковці Шворак А. М., Кулинич М. Б. наголошують, що «Вугільна галузь в Україні є невід'ємною та важливою складовою паливно – енергетичного комплексу країни, а також вагомим чинником функціонування і розвитку всієї економіки, оскільки вугілля – єдина енергетична сировина, запасів якої потенційно достатньо для повного забезпечення власних потреб нашої держави» [3, с. 21]. Досліджуючи вплив нових соціально-економічних і геополітичних чинників, що призвели до виникнення низки проблем у розвитку вугільної галузі, науковці акцентують увагу на скороченні вугільно-промислового комплексу, недостатньому розвитку інфраструктури сільських територій, підвищенні соціального добробуту населення та підвищенні доходів місцевих жителів. Український уряд виділяє значні дотації на реструктуризацію вугільної галузі, однак ці витрати переважно лише погашають заборгованості із заробітної плати працівникам, і борги продовжують з кожним роком збільшуватися.

Мусіна Л. А., Кваша Т. К. [8] акцентують увагу на доцільності інновацій в сфері екологізації та технологій для розвитку зеленої ресурсоефективної економіки України, наголошують, що процес екологізації економіки України започаткований внаслідок імплементації Угоди про асоціацію з Європейським Союзом, яку Україна підписала та ратифікувала ще у 2014 р.. Україна також приєдналася до Декларації країн Східного партнерства щодо співпраці в екологічній сфері та зміні клімату та підтримала Батумську ініціативу «BIG-E»

на Восьмій конференції «Довкілля для Європи» (червень 2016 р., Батумі, Грузія). Ці документи спрямовані на розвиток інклюзивної «зеленої» економіки, зокрема шляхом зниження екологічних ризиків, раціонального використання природних ресурсів, створення чистої інфраструктури для виробництва стійких моделей і формування екологічно свідомої поведінки населення. У цьому зв'язку Олексюк Г.В., Попадинець Н.М. обґрунтовують досвід реструктуризації і перспективи справедливої трансформації вугільних регіонів [9].

Зарубіжні вчені-дослідники [10–14] зауважують, що трансформація вугільних громад вимагає комплексного підходу, який включає економічну диверсифікацію, соціальну підтримку, екологічну реабілітацію, активну участь місцевого населення та розвиток альтернативних джерел енергії. Їх напрацювання можуть слугувати основою для розробки подібних стратегій у вугільних регіонах України, особливо у процесі повоєнного відновлення та переходу до «зеленої» економіки. У контексті нових викликів, спричинених технологічною трансформацією, дослідники Атаманова Н. В., Луначенко І. В. [15] та Кушлик Р. О. [16] акцентують на тому, що успішне публічне управління потребує адаптації до нових умов. Запровадження військового стану в Україні та повномасштабна війна суттєво вплинули на енергоефективність української економіки через руйнування багатьох об'єктів енергетичної інфраструктури. Актуальним для кожної вугільної громади і важливим елементом успішного розвитку вважається адаптація до вимог «зеленої» економіки, впровадження ефективних реформ у сфері енергозабезпечення, застосування інновацій та активне залучення громадян до процесу прийняття рішень.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. При значній активності науковців до дослідження трансформації вугільних громад питанню публічного

управління вугільними громадами в умовах технологічних викликів наразі приділяється недостатньо уваги, особливо у вітчизняному науковому полі. Введення військового стану в Україні та повномасштабна війна значно вплинули на становище вугільних громад України через руйнування багатьох об'єктів енергетичної інфраструктури. Попри значну увагу в науковій літературі до проблем, пов'язаних із забезпеченням трансформації вугільних громад відповідно до вимог «зеленої» економіки, не всі аспекти достатньо вивчені, а деякі з них залишаються мало розробленими та потребують додаткових наукових досліджень. З огляду на це, ґрунтовного дослідження потребують питання публічного управління вугільними громадами, можливостей імплементації зарубіжного досвіду щодо впровадження сучасних механізмів публічного управління в плані адаптації до вимог «зеленої» економіки та повоєнного відродження.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті: визначення механізмів, інструментів та стратегій ефективного публічного управління територіальними громадами, залежними від вугільної промисловості у контексті адаптації до вимог «зеленої» економіки та повоєнного відродження України, та можливих підходів до забезпечення сталого розвитку і економічної диверсифікації вугільних громад, зокрема через реформи в управлінні та впровадження сучасних стратегій та механізмів.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Актуальність публічного управління вугільними громадами в плані адаптації до вимог «зеленої» економіки зумовлена пріоритетними напрямками та завданнями, що відображають важливі потреби та виклики, пов'язані з управлінням розвитком вугільних регіонів [17–19]. Вони включають соціально-економічну трансформацію громади,

забезпечення енергетичної безпеки, зменшення залежності від вугільної промисловості, підвищення зайнятості населення, розвиток інфраструктури, покращення екологічної ситуації, а також впровадження інноваційних енергетичних технологій для стабільного розвитку громади в майбутньому.

Науковці Олексюк Г. В., Попадинець Н. М. зауважують, що «*Розвиток вугледобувних підприємств уповільнювався внаслідок виникнення економічного дисбалансу між постійним зростанням собівартості видобутку вугілля і стримуванням її регулюванням ціни на вугільну продукцію. Наявність такого дисбалансу призводила до зростання збитковості шахт, вимивання обігових коштів, слабого відновлення основного прохідницького і видобувного гірничого обладнання, незадовільного захисту здоров'я і життя гірників у надзвичайно небезпечних умовах підземної праці*» [9]. Негативна тенденція видобутку вугілля в Україні за останні роки поглибилася через вплив внутрішніх та зовнішніх факторів, зокрема економічні труднощі, збройний конфлікт на сході країни, окупацію частини територій та необхідність переходу до «зеленої» енергетики. В останні роки видобуток вугілля в Україні суттєво скоротився. На Донбасі, який був основним вугільним регіоном країни, через бойові дії та окупацію частини територій видобуток вугілля був частково зупинений. Також багато шахт було знищено або втрачено для української економіки. За даними Міністерства енергетики України, у 2021 р. обсяги видобутку вугілля знизилися приблизно на 30% порівняно з довоєнним рівнем 2013 р. У 2022 р. війна ще більше поглибила кризу у вугільній галузі, і за оцінками уряду, видобуток зменшився ще на 10–15% [20].

Через скорочення власного видобутку Україна стала більш залежною від імпорту вугілля, особливо антрациту, який використовується на українських теплоелектростанціях. Основними постачальниками стали країни, що експортують енергетичне вугілля, такі як Польща, Казахстан та США. За даними

Міністерства енергетики України та Державної служби статистики [18-19], імпорт вугілля для покриття потреб енергетичного сектору в останні роки значно зріс, особливо через скорочення внутрішнього видобутку. **Імпорт вугілля в Україну у 2021 р.** склав близько 20 мільйонів тонн, що майже на 35% більше, ніж у 2020 р. Основними постачальниками стали Польща, Казахстан, США та інші країни. **Витрати на імпортоване вугілля у 2021 р.** сягнули близько 1,8 мільярда доларів США, що стало суттєвим фінансовим навантаженням на державний бюджет, враховуючи необхідність субсидування державних вугледобувних підприємств. **Залежність від імпортованого вугілля** посилила енергетичну вразливість України, оскільки нестабільність у постачаннях з-за кордону та зростання світових цін на енергоносії підвищили ризики для забезпечення енергетичної безпеки країни.

Більшість навіть державних вугледобувних підприємств в Україні працюють збитково [21]. Причини цього – застаріле обладнання, зношеність шахтної інфраструктури, а також висока собівартість видобутку вугілля. Держава змушена щороку виділяти значні субсидії для підтримки вугільних шахт, хоча ці кошти могли б використовуватися для розвитку альтернативних джерел енергії. Дослідження показують, що до початку українсько-російської війни у 2014 р. з державного бюджету на дотування шахт витрачали близько 15 мільярдів гривень щороку. У 2016–2020 рр. на дотації витрачали 1–3 мільярди в рік, адже частина шахт перебуває на тимчасово непідконтрольних територіях [22].

Науковці підкреслюють, що економіка вугільних громад є надто залежною від видобувної галузі, що призводить до нестабільності на ринку праці в умовах скорочення видобутку. [10] У цьому аспекті необхідною є диверсифікація економіки в плані розвитку нових, екологічно орієнтованих галузей, зокрема, відновлювана енергетика, агропромисловий комплекс,

туризм, що необхідно для економічної стійкості громад після завершення діяльності вугільних підприємств.

Cobârzan V. наголошує, що вугільні громади стикаються з серйозними екологічними проблемами, включаючи деградацію земель, забруднення повітря і води, що погіршує якість життя мешканців [11]. *«Шахти, заводи та застарілі вугільні електростанції щохвилини викидають сотні кілограмів парникових газів та токсичних речовин в атмосферу, воду та ґрунт.*

Через тривалу залежність від вугілля та низький рівень енергоефективності у 2017 році Україна була 32-ю країною за загальним обсягом викидів. А економіка держави належить до найбільш вуглецемістких» [22].

Імплементація зарубіжного досвіду може стати потужним інструментом для модернізації механізмів публічного управління в умовах переходу до «зеленої» економіки та військового відродження. Використання кращих практик децентралізації та прозорості управлінських процесів сприяє підвищенню ефективності прийнятих рішень і залученню громадськості до планування сталого розвитку. Запровадження інструментів «зеленого» фінансування, таких як зелені зобов'язання та фонди справедливої трансформації, дозволяє мобілізувати ресурси для відбудови інфраструктури з урахуванням екологічних стандартів. Адаптація успішних міжнародних практик підтримки малого бізнесу та інноваційних стартапів допоможе створити нові робочі місця й прискорити економічну диверсифікацію.

Проведений аналіз напрацювань вітчизняних та зарубіжних науковців з досліджуваної тематики і практика управління дали змогу сформулювати власне визначення поняття: публічне управління у сфері адаптації вугільних громад до вимог «зеленої» економіки – це комплексна діяльність державних та місцевих органів влади, спрямована на створення, впровадження та підтримку політик і програм, що сприяють поступовому

переходу вугільних регіонів до стійкої та екологічно орієнтованої економіки.

Під механізмом публічного управління територіальними громадами у сфері адаптації вугільних громад до вимог «зеленої» економіки розуміємо комплекс управлінських дій і стратегій; інституційних, фінансових, організаційних та соціально-економічних інструментів, спрямованих на забезпечення їх справедливого переходу до сталого розвитку через диверсифікацію економіки, впровадження інноваційних підходів до управління ресурсами, активну участь у прийнятті рішень та створення умов для залучення і відновлення інфраструктури відповідно до принципів «зеленої» економіки.

Комплекс запропонованих таких механізмів представлено у табл. 1.

Підтримуючи наукові позиції вчених, вважаємо доцільним створити технологічні парки та інноваційні кластери на місцях закритих вугільних шахт, щоб залучити інвестиції у високотехнологічні галузі [14]. Це може включати розробку екологічних технологій, утилізацію відходів, а також виробництво обладнання для зеленої енергетики (табл.2).

Вважаємо, що запропоновані механізми та інструменти можуть забезпечити всебічну підтримку відновлення громад через ефективне управління ресурсами, розвиток нових секторів і соціальну стабілізацію.

Роль публічного управління у розвитку громад полягає в тому, щоб створювати сприятливі умови для економічного, соціального та екологічного зростання. Через ефективне управління ресурсами, впровадження інновацій та залучення громадян до прийняття рішень, публічне управління сприяє підвищенню якості життя, покращенню інфраструктури та забезпеченню стійкості громад до викликів, таких як технологічні зміни або економічні кризи. У цьому зв'язку нами запропоновано наступні підходи до забезпечення сталого розвитку та економічної диверсифікації вугільних громад (табл. 3).

Енергетичною стратегією України до 2035 р. передбачається, що на кінець періоду генерація електроенергії за рахунок вугілля буде повністю виведена з експлуатації та ліквідована. Це означає, що всі вугільні електростанції будуть закриті, а їхні інфраструктури будуть демонтовані. Перехід від вугільної енергетики до більш екологічно чистих джерел енергії, таких як сонячна, вітрова та гідроелектроенергія, стане ключовим елементом цієї стратегії [23]. Це рішення також сприятиме зниженню викидів парникових газів і покращенню якості повітря, що позитивно вплине на навколишнє середовище та здоров'я населення. У той же час, доцільно розробити програми перекваліфікації для працівників вугільної галузі, щоб допомогти їм адаптуватися до нових

умов ринку праці, а також вжити заходи щодо рекультивациі земель, де раніше розташовувалися шахти та електростанції.

Період до повної відмови від вугільної генерації є частиною глобальних зусиль у боротьбі зі зміною клімату та досягненням цілей сталого розвитку. Відмова від вугілля дозволить значно знизити рівень забруднення і сприятиме досягненню цілей щодо зменшення викидів парникових газів.

Однак цей процес не буде простим і потребуватиме значних інвестицій, як у розвиток відновлюваних джерел енергії, так і в модернізацію електромережі для забезпечення стабільного постачання електроенергії. Зарубіжна практика показує, що держави та регіони, де вугільна генерація є основним джерелом енергії та економічної діяльності, стикаються

Таблиця 1

Сучасні механізми ефективного управління територіальними громадами, що залежать від вугільної промисловості, відповідно до принципів «зеленої» економіки*

Механізм	Зміст	Приклади реалізації
Диверсифікація економіки та технологічні інновації	Перехід від монозалежності до розвитку нових галузей економіки.	Створення індустріальних парків, підтримка малого бізнесу, розвиток ІТ-кластерів.
Зелене фінансування	Залучення інвестицій через екологічно орієнтовані фінансові інструменти.	Випуск зелених зобов'язань, створення фондів справедливої трансформації, залучення вуглецевих кредитів.
Енергетичний перехід	Перехід від вугільної залежності до відновлюваних джерел енергії.	Будівництво сонячних, вітрових електростанцій, впровадження енергетичних кооперативів.
Інклюзивне управління	Залучення громадськості до процесу прийняття рішень.	Проведення громадських слухань, створення консультативних рад, електронні участі.
Перепідготовка кадрів та освіта	Підготовка кадрів для роботи в нових економічних умовах.	Програми перекваліфікації шахтарів, розвитку освітніх проектів у сфері зеленої енергетики.
Цифровізація управління	Використання цифрових технологій для підвищення прозорості та ефективності управління.	Запровадження електронних сервісів, цифрових платформ для моніторингу та управління ресурсами.
Соціальна підтримка	Професійна перепідготовка	Програми для перекваліфікації працівників вугільної промисловості в нові сфери, включаючи зелений сектор
	Психосоціальна підтримка	Психологічна допомога та соціальні програми для громадян, які постраждали від війни або закриття вугільних підприємств.

*Джерело: авторська розробка

Інноваційні фінансові інструменти для управління вугільними територіальними громадами в період повоєнного відродження України*

Фінансовий інструмент	Основний зміст	Приклад застосування
Зелені облигації (Green Bonds)	Випуск зобов'язань для фінансування екологічних проєктів та відновлюваної енергетики.	Залучення коштів на будівництво сонячних електростанцій на місці закритих шахт.
Фонди справедливої трансформації	Цільове фінансування для підтримки громад у процесі переходу до зеленої економіки.	Фінансування перепідготовки працівників шахт та розвитку малого бізнесу.
Публічно-приватне партнерство (ППП)	Залучення приватного капіталу для реалізації інфраструктурних і соціальних проєктів.	Співфінансування промислових парків для розвитку альтернативних видів виробництва.
Краудфандінг та краудінвестинг	Мобілізація коштів громади та бізнесу для фінансування місцевих ініціатив.	Збір коштів на створення коворкінг-центру чи IT-інкубатора.
Карбонові кредити (Carbon Credits)	Продаж квот на скорочення викидів CO ₂ для отримання додаткових доходів.	Реалізація проєктів із лісовідновлення чи розвитку відновлюваної енергетики.
Соціальні облигації (Social Impact Bonds)	Фінансування соціальних організацій із поверненням коштів за досягнення соціальних результатів.	Підтримка програми професійної перекваліфікації та працевлаштування населення.
Муниципальні інвестиційні фонди	Акумуляція коштів для фінансування місцевих проєктів.	Створення фонду для підтримки стартапів у сфері зеленої економіки.
Енергетичні кооперативи	Коллективне фінансування громадських енергетичних проєктів мешканцями громади.	Будівництво сонячних електростанцій на рекультивованих шахтних землях.
Податкові стимули для інвесторів	Зниження податкового навантаження для залучення приватних інвестицій.	Запровадження податкових канікул для підприємств, що інвестують у відновлювану енергетику.
Фінансування через інструменти ЄС та міжнародні програми	Отримання грантів і кредитів від міжнародних організацій на підтримку економічної диверсифікації.	Участь у програмах «Зелений курс ЄС» або Механізм справедливого переходу.

*Джерело: авторська розробка

з викликами щодо впровадження цієї трансформації. Тому в Україні необхідно розробити комплексні стратегії, що включатимуть інфраструктурні зміни, соціальну підтримку, збереження енергетичної безпеки та підвищення рівня енергоефективності.

В табл. 4 представлено запропоновані альтернативні стратегії управління територіальними громадами, що залежать від вугільної промисловості, в період повоєнного відродження України.

Запропоновані стратегії сприятимуть реалізації комплексного підходу

до управління, який враховуватиме економічні, екологічні та соціальні аспекти відновлення та розвитку, спрямовані на стабільне майбутнє вугільнозалежних громад та регіонів. Співпраця між органами місцевої влади, приватним сектором та громадськими організаціями буде необхідною і обов'язковою для успішного здійснення цієї трансформації.

Зарубіжний досвід показує, що процес декарбонізації енергетичного сектора спричинює зміни в глобальних енергетичних ринках. Скорочення попиту на вугілля може призвести до економічних

Таблиця 3

**Підходи до забезпечення сталого розвитку та економічної диверсифікації
вугільних громад***

Підхід	Зміст	Приклади заходів
Реформа управління	Запровадження нових моделей управління для прозорості та ефективності рішень	- Децентралізація управління ресурсами - Участь громади у плануванні розвитку - Запровадження публічних консультацій
Диверсифікація економіки	Розвиток альтернативних галузей економіки, не залежних від вугільної промисловості	- Створення індустріальних парків - Розвиток малого та середнього бізнесу - Підтримка креативних індустрій
Інвестиції в освіту та кадри	Перепідготовка працівників для роботи в нових галузях економіки	- Програми перекваліфікації шахтарів - Підготовка фахівців у сфері зеленої енергетики - Співпраця з ВНЗ та центрами професійного навчання
Розвиток інфраструктури	Модернізація інфраструктури для залучення інвесторів та покращення якості життя	- Будівництво транспортної інфраструктури - Розвиток цифрових технологій
Екологічні інновації	Впровадження «зелених» технологій	- Рекультивация шахтних територій - Розвиток відновлюваної енергетики
Соціальна підтримка	Забезпечення соціальних гарантій для працівників та їхніх сімей під час трансформації	- Програми соціальної адаптації - Фінансова підтримка вразливих верств населення
Співпраця з бізнесом	Співпраця з приватним сектором для залучення інвестицій	- Індустріальні акселератори - Створення «зелених» кластерів
Громадська участь	Посилення ролі громади у прийнятті рішень	- Проведення громадських слухань - Залучення мешканців до проєктів

*Джерело: авторська розробка

наслідків для країн, що значно залежать від експорту цього ресурсу. Для цих країн буде важливо переорієнтувати свою економіку, інвестуючи в нові галузі, такі як відновлювана енергетика, цифрові технології та сталий розвиток.

З іншого боку, зниження використання вугілля може посилити інтерес до інших видів палива, таких як природний газ, який є менш шкідливим з точки зору викидів, але має свої екологічні наслідки. Це створює потребу в ретельному аналізі та розробці політики збалансованого переходу до екологічно чистої енергетики без негативного впливу на довкілля. Вважаємо, що період переходу до безвугільної енергетики супроводжуватиметься зростанням енергетичної ефективності у всіх сферах: промисловість, транспорт, житлово-комунальний сектор та інші галузі поступово впроваджатимуть енергоощадні технології та практики,

щоб знизити споживання енергії та підвищити ефективність її використання. Це вимагатиме вдосконалення будівельних стандартів, розвиток «розумних» електромереж, що здатні автоматично регулювати споживання енергії, а також активне використання електротранспорту.

На нашу думку, можна очікувати змін у політиці субсидій та фінансової підтримки. Держава зможе зосереджувати ресурси на підтримці інновацій у сфері чистої енергетики, стимулюванні розвитку малого та середнього бізнесу, що працює у сфері зеленої економіки, сприятиме енергетичній автономії територіальних громад. Відмова від субсидування вугільної промисловості дозволить перерозподілити ці кошти на більш перспективні напрямки.

Це також вимагатиме змін в освітніх програмах та підготовці кадрів. Університетів та навчальних закладів змушені

Стратегії управління територіальними громадами, що залежать від вугільної промисловості, в період повоєнного відродження України *

Категорія	Стратегія	Зміст
Економічна диверсифікація	Розвиток нових секторів економіки	Стратегія спрямована на розвиток альтернативних галузей (сільське господарство, туризм, ІТ, зелена енергетика) для зменшення залежності від вугілля.
	Підтримка малого та середнього бізнесу	Впровадження програм фінансової, технічної та адміністративної підтримки для розвитку підприємництва
	Агротуризм та зелений туризм	Залучення громад до розвитку туристичних напрямів, пов'язаних з екологічним туризмом та використанням місцевих природних і культурних ресурсів.
Енергетичний перехід	Впровадження відновлюваних джерел енергії	Стратегія переходу на альтернативні джерела енергії (вітрова, сонячна, біоенергетика), що замінять вугільну енергетику і створять нові робочі місця.
	Модернізація інфраструктури	Оновлення енергетичної, транспортної та комунальної інфраструктури для підвищення її ефективності.
	Енергоефективність та оптимізація ресурсів	Впровадження технологій для зниження споживання енергії та ресурсів в громадах, що підвищує екологічну ефективність і економічну вигоду.
Інфраструктурна відбудова	Відновлення житлової та соціальної інфраструктури	Відбудова зруйнованої житлової та соціальної інфраструктури з використанням сучасних технологій і матеріалів для забезпечення стійкості та комфорту життя.
	Створення транспортної інфраструктури	Розвиток нових транспортних шляхів, модернізація існуючих для поліпшення зв'язку між громадами та стимулювання економічної активності.
Екологічна стійкість	Рекультивация вугільних територій	Відновлення екологічної рівноваги в регіонах, постраждалих від вугільної промисловості, через очищення, озеленення та екологічну реабілітацію земель.
	Зменшення викидів парникових газів	Впровадження технологій для зниження викидів CO ₂ у процесі енергетичної діяльності та інших галузях, які сприяють покращенню екологічного стану регіонів.
Соціальна стабільність	Перепідготовка та навчання працівників	Забезпечення навчання для працівників вугільної промисловості, щоб вони могли працювати в нових секторах, зокрема в сфері відновлюваної енергетики.
	Психосоціальна підтримка	Забезпечення психологічної допомоги та соціальної підтримки для людей, які постраждали від війни або втратили роботу через закриття вугільних підприємств.
Інвестиційний розвиток	Залучення інвестицій	Стратегія спрямована на створення сприятливих умов для залучення інвестицій у громади через створення індустріальних парків, технопарків та інвестиційних зон.
	Державно-приватне партнерство	Розвиток механізмів співпраці між державою та приватним сектором для реалізації інфраструктурних проектів і диверсифікації економіки.

*Джерело: сформовано авторами

будуть включати до своїх програм курси з відновлюваної енергетики, енергетичної ефективності та сталого розвитку. Це сприятиме підготовці фахівців, здатних працювати в умовах, коли традиційні

джерела енергії поступаються місцем інноваційним технологіям.

У результаті, глобальний енергетичний ландшафт зазнає докорінних змін. Країни, які були

лідерами у використанні вугілля, змушені будуть впроваджувати чисті технології, що призведе до створення нових міжнародних коаліцій і партнерств, спрямованих на боротьбу зі змінами клімату та підтримку сталого розвитку у всьому світі.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Результати досліджень дають змогу констатувати, що до 2035 року світ не лише відмовиться від вугільної енергетики, але й стане свідком радикальної зміни у способі забезпечення енергетичних потреб людства, що базується на принципах сталого розвитку та відповідальності перед майбутніми поколіннями. Стосовно України, то ефективне управління територіальними громадами в період повоєнного відродження, особливо тими, що залежать від вугільної промисловості, вимагає комплексного підходу, який включає інституційні реформи, економічну диверсифікацію,

технологічну інноваційність та активну участь громад.

Впровадження нових енергетичних технологій сприятиме зменшенню негативних наслідків закриття безперспективних вугільних шахт та підприємств. Це дозволить підвищити зайнятість населення в місцевих громадах, позитивно вплинути на промислову й екологічну безпеку, а також забезпечити фінансування та сприятиме соціально-економічному розвитку, соціальній стабільності та екологічній стійкості громад у довгостроковій перспективі.

Тому одним із ключових напрямів подальших досліджень є розробка політики збалансованого переходу до екологічно чистої енергетики без негативного впливу на довкілля в плані забезпечення сталого розвитку в умовах переходу до «зеленої» економіки. Це може стати важливим фактором майбутньої відбудови та розвитку економіки України загалом.

Список використаної літератури

1. Заблудська І., Рогозян Ю. Справедлива трансформація вугільних регіонів: світовий досвід та правовий аспект. Економіка та право. 2020, № 2. с. 14–31. <https://doi.org/10.15407/econlaw.2020.02.014>
2. Вовк О., Рабош Р., Харченко Р. Перспективи та виклики справедливої трансформації вугільних регіонів України. Енергетика: економіка, технології, екологія. 2021. № 2, с. 59–72. <https://doi.org/10.20535/1813-5420.2.2021.247379>
3. Шворак А. М., Кулинич М. Б., Філюк Д. О. Сталий інклюзивний розвиток територіальних громад Волинської області в умовах трансформації вугільної галузі. Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки. 2022. №2. С. 21–33. <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2022-02-20-31>
4. Економічні наслідки поступової відмови від використання вугілля в Україні до 2030 року. URL: <https://ua.boell.org/uk/2021/07/15/ekonomichni-naslidky-postupovoyi-vidmovy-vid-vykorystannya-vuhillya-v-ukrayini-do-2030>
5. Дорожня карта кліматичних цілей України до 2030 року. URL: <https://ecoaction.org.ua/wp-content/uploads/2020/02/dk-clim-ciley-full2.pdf>
6. Ліквідація шахт – не вирок, а нагода створити нову економіку. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2024/02/28/710497/>
7. Яким чином трансформувати шахтарські громади...URL: <https://justtransition.org.ua/yak-transformuvaty-hromady-vidnovlennia/>
8. Мусіна Л. А., Кваша Т. К. Інновації та технології для розвитку зеленої ресурсоефективної економіки України: монографія. К.: УкрІНТЕІ, 2017. 138 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi80/0059694.pdf>

9. Олексюк Г. В., Попадинець Н. М. Від реструктуризації вугільної галузі до справедливої трансформації вугільних регіонів: досвід і перспективи. *Економіка України*, 2023. № 9. С. 30–54. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2023.09.030>
10. Ferreira A., Pinheiro M. D., Brito J., Mateus R. Decarbonizing strategies of the retail sector following the Paris Agreement. *Energy Policy*, 2019. Vol. 135. Available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0301421519305865#article>
11. Cobârzan B. Environmental rehabilitation of closed mines. A case study on Romania. *Transylvanian Review of Administrative Sciences*, 2008. 22E. Pp. 34–43. URL: https://www.researchgate.net/publication/286223270_Environmental_Rehabilitation_of_Closed_Mines_A_Chase_Study_on_Romania
12. Radtke J., Renn O. Participation in Energy Transitions: A Comparison of Policy Styles. *Energy Research & Social Science*, 2024. 118 p. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2214629624003347>
13. Transformation Experiences of Coal Regions: Recommendations for Ukraine and other European countries. URL: https://en.ecoaction.org.ua/wp-content/uploads/2019/06/mines_assessment_en-s.pdf
14. Kammen D.M., Deborah A. Sunter City-integrated renewable energy for urban sustainability. <https://doi.org/10.1126/science.aad9302>
15. Атаманова Н. В., Луняченко І. В. До питання цифровізації публічного управління в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2024. № 68. С. 5–8. URL: <https://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc68/3.pdf>
16. Кушлик Р. О. Реалізація регуляторних механізмів у моделі державно-приватного партнерства на сучасному етапі. Публічне управління і адміністрування в Україні. Випуск 10. 2019. С. 82–87. URL: https://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/14789/1/%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%20%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D1%81%D0%B0%2010_2019%20%D1%81.132-135.pdf
17. Kapetaki, Z., Ruiz Castello, P., Armani, R., Bodis, K., Fahl, F., Gonzalez Aparicio, I., Jaeger-Waldau, A., Lebedeva, N., Pinedo Pascua, I., Scarlat, N., Taylor, N., Telsnig, T., Uihlein, A., Vazquez Hernandez, C. & Zangheri, P. Clean energy technologies in coal regions, 2020. Publications Office of the European Union, Luxembourg. <https://doi.org/10.2760/063496>
18. Досвід трансформації шахтарських регіонів: Рекомендації для України. URL: <https://ecoaction.org.ua/aftercoal-ua.html>
19. Підвищення енергоефективності національної економіки – концепція нової цільової програми на 2022–2026 роки. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/pidvishchennya-energoefektivnosti-nacionalnoyi-ekonomiki-koncepciya-novoyi-cilovoyi-programi-na-2022-2026-roki>
20. Ініціатива щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях. Звіт ПІВГ України 2021. URL: https://eiti.org/sites/default/files/2023-02/UA_EITI_Report_2021_UKR_final.pdf
21. Державна служба статистики України. Київ, 2024. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
22. Україна є чемпіонкою вугільного субсидування. URL: <https://ecoaction.org.ua/ukraine-chempionka-vuhilnoho-subsyduvannia.html>
23. Дробишинець С. Я., Романюк Н. Г. Закордонний досвід в галузі енергозбереження та енергоефективності. *Сучасні технології та методи розрахунків у будівництві*, 2015. № 4. С. 48–55. URL: <https://eforum.lntu.edu.ua/index.php/construction/uk/issue/view/1716>

References

1. Atamanova, N. V., Luniachenko, I. V. (2024). *Do pytannia tsyfrovizatsii publichnoho upravlinnia v Ukraini* [To the issue of digitization of public administration in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu: Yurysprudentsiia – Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Jurisprudence.* no. 68. Pp. 5–8. Available at: <https://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc68/3.pdf> (Accessed 28 February 2025) (in Ukrainian)
2. Cobârzan, B. (2008). Environmental rehabilitation of closed mines: A case study on Romania. *Transylvanian Review of Administrative Sciences.* 22E. Pp. 34–43. Available at: https://www.researchgate.net/publication/286223270_Environmental_Rehabilitation_of_Closed_Mines_A_Chase_Study_on_Romania (Accessed 21 February 2025)
3. *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. 2024 rik* [State Statistics Service of Ukraine. 2024]. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 23 February 2025) (in Ukrainian)
4. *Dorozhnia karta klimatychnykh tsilei Ukrainy do 2030 roku* [Road map of Ukraine's climate goals by 2030]. Available at: <https://ecoaction.org.ua/wp-content/uploads/2020/02/dk-clim-ciley-full2.pdf> (Accessed 10 September 2024) (in Ukrainian)
5. *Dosvid transformatsii shakhtarskykh rehioniv: Rekomendatsii dlia Ukrainy* [Development of the transformation of mining regions: Recommendations for Ukraine]. Available at: <https://ecoaction.org.ua/aftercoalua.html> (Accessed 6 October 2024) (in Ukrainian)
6. Drobyshynets, S. Ya., Romaniuk, N. H. (2015). *Zakordonnyi dosvid v haluzi enerhozberezhennia ta enerhoefektyvnosti* [Foreign experience in the field of energy saving and energy efficiency]. *Suchasni tekhnolohii ta metody rozrakhunkiv u budivnytstvi – Modern technologies and calculation methods in construction*, no. 4. Pp. 48–55. Available at: <https://eforum.lntu.edu.ua/index.php/construction/uk/issue/view/17/16> (Accessed 20 September 2024) (in Ukrainian)
7. Ferreira, A., Pinheiro, M. D., Brito, J., Mateus, R. (2019). Decarbonizing strategies of the retail sector following the Paris Agreement. *Energy Policy*, Vol. 135. Available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0301421519305865#article> (Accessed 25 November 2024)
8. *Iniatsiyya shchodo zabezpechennia prozorosti u vydobuvnykh haluziakh* [Extractive Industries Transparency Initiative] (2023). *Zvit IPVH Ukrainy 2021– Ukraine EITI Report 2021*. Available at: https://eiti.org/sites/default/files/2023-02/UA_EITI_Report_2021_UKR_final.pdf (Accessed 26 October 2024) (in Ukrainian)
9. Kapetaki, Z., Ruiz Castillo, P., Armani, R., Bodis, K., Fahl, F., Gonzalez Aparicio, I., Jaeger-Waldau, A., Lebedeva, N., Pinedo Pascua, I., Scarlat, N., Taylor, N., Telsnig, T., Uihlein, A., Vazquez Hernandez, C., Zangheri, P. (2020). *Clean energy technologies in coal regions*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2760/063496>
10. Kammen, D. M., Sunter, D. A. (2016). City-integrated renewable energy for urban sustainability. *Science*. <https://doi.org/10.1126/science.aad9302>
11. Kushlyk, R. O. (2019). *Realizatsiia rehuliatornykh mekhanizmiv u modeli derzhavno-privatnoho partnerstva na suchasnomu etapi* [Implementation of regulatory mechanisms in the public-private partnership model at the current stage]. *Publichne upravlinnia i administruvannia v Ukraini – Public management and administration in Ukraine*. Issue 10. Pp. 82–87. Available at: https://repositc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/14789/1/%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%20%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D1%81%D0%B0%2010_2019%20%D1%81.132-135.pdf (Accessed 13 February 2025) (in Ukrainian)
12. *Likvidatsiia shakht – ne vyrok, a nahoda stvoryty novu ekonomiku* [The liquidation of mines is not a sentence, but an opportunity to create a new economy].

Available at: <https://www.epravda.com.ua/columns/2024/02/28/710497/> (Accessed 12 October 2024) (in Ukrainian)

13. Musina, L. A., Kvasha, T.K. (2017). *Innovatsii ta tekhnolohii dlia rozvytku zelenoi resursoefektyvnoi ekonomiky Ukrainy* [Innovations and technologies for the development of a green, resource-efficient economy of Ukraine]. Monohrafiia. Kyiv: UkrINTEI, 138 p. Available at: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi80/0059694.pdf> (Accessed 15 February 2025) (in Ukrainian)

14. Oleksiuk, H. V., Popadynets, N. M. (2023). *Vid restrukturyzatsii vuhilnoi haluzi do spravedyvoi transformatsii vuhilnykh rehioniv: dosvid i perspektyvy* [From the restructuring of the coal industry to the fair transformation of coal regions: experience and prospects]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*. no. 9. Pp. 30–54. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2023.09.030> (in Ukrainian)

15. *Pidvyshchennia enerhoefektyvnosti natsionalnoi ekonomiky – kontseptsiiia novoi tsilovoi prohramy na 2022–2026 roky* [Increasing the energy efficiency of the national economy is the concept of the new target program for 2022–2026]. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/news/pidvishchennya-energoefektivnosti-nacionalnoyi-ekonomiki-koncepciyarovoyi-cilovoyi-programi-na-2022-2026-roki> (Accessed 5 October 2024) (in Ukrainian)

16. *Ekonomichni naslidky postupovoi vidmovy vid vykorystannia vuhillia v Ukraini do 2030 roku* [Economic consequences of the gradual phase-out of coal use in Ukraine by 2030]. Available at: <https://ua.boell.org/uk/2021/07/15/ekonomichni-naslidky-postupovoyi-vidmovy-vid-vykorystannya-vuhillya-v-ukrayini-do-2030> (Accessed 15 October 2024) (in Ukrainian)

17. Radtke, J., Renn, O. (2024). Participation in energy transitions: A comparison of policy styles. *Energy Research & Social Science*, p. 118. Available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2214629624003347> (Accessed 25 November 2024)

18. Shvorak, L., Kulynych, M., Filiuk, D. (2022). *Stalyi inkluzyvnyi rozvytok terytorialnykh hromad Volynskoi oblasti v umovakh transformatsii vuhilnoi haluzi* [Sustainable inclusive development of territorial communities of the Volyn region in the conditions of transformation of the coal industry]. *Ekonomichniy chasopys Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky – Economic journal of Volyn National University named after Lesya Ukrainka*. no. 2. Pp. 21–33. <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2022-02-20-31> (in Ukrainian)

19. *Transformation Experiences of Coal Regions: Recommendations for Ukraine and Other European Countries*. (2019). Available at: https://en.ecoaction.org.ua/wp-content/uploads/2019/06/mines_assessment_en-s.pdf (Accessed 26 September 2024) (in Ukrainian)

20. *Ukraina ye chempionkoiu vuhilnoho subsyduvannia* [Ukraine is the champion of coal subsidies]. Available at: <https://ecoaction.org.ua/ukraina-chempionka-vuhilnoho-subsyduvannia.html> (Accessed 29 September 2024) (in Ukrainian)

21. Vovk, O., Rabosh, I., Kharchenko, R. (2021). *Prospects and challenges of fair transformation of coal regions of Ukraine*. *Energy: economics, technologies, ecology*. vol. 2. Pp 59–72. <https://doi.org/10.20535/1813-5420.2.2021.247379> (in Ukrainian)

22. *Yakym chynom transformuvaty shakhtarski hromady....* [How to transform mining communities]. Available at: <https://justtransition.org.ua/yak-transformuvaty-hromady-vidnovlennia/> (Accessed 23 September 2024) (in Ukrainian)

23. Zablodska, I., Rohozian, Yu. (2020). *Spravedyva transformatsiia vuhil'nykh rehioniv: svitovyy dosvid ta pravovyy aspekt* [Fair transformation for coalmining regions: world experience and legal aspect]. *Economics and law*, vol. 2. Pp. 14–31. Available at: <https://doi.org/10.15407/econlaw.2020.02.014> (in Ukrainian).

PUBLIC ADMINISTRATION IN THE FIELD OF ADAPTATION OF COAL COMMUNITIES TO THE REQUIREMENTS OF THE «GREEN» ECONOMY

Liubov H. Kvasnii, Drohobych State Pedagogical University named after Ivan Franko, Drohobych (Ukraine).

Email: lg_k@ukr.net

Liubov O. Malyk, Lviv National Forestry University of Ukraine, Lviv (Ukraine).

E-mail: lubamalik84@gmail.com

Oksana O. Soltysik, Drohobych State Pedagogical University named after Ivan Franko, Drohobych (Ukraine).

Email: soltysik73@gmail.com

Svyatoslav O. Kostyuk, Interregional Academy of Personnel Management, Kyiv (Ukraine).

E-mail: svyat07@gmail.com

<https://doi.org/10.32342/3041-2137-2026-2-65-15>

Keywords: *innovation mechanisms, energy sector of the economy, coal communities, public administration, economic stability, war in Ukraine, “green” economy, development strategies*

JEL classification: *Q32, Q48, O33, H70, L78*

The aim of the article is to identify mechanisms, tools and strategies for effective public governance of territorial communities dependent on the coal industry in the context of adaptation to the requirements of the «green» economy and the post-war revival of Ukraine, and possible approaches to ensuring sustainable development and economic diversification of coal communities, in particular through reforms in management and the implementation of modern strategies and mechanisms.

The article emphasizes that today not only Ukraine’s energy security, but also the socio-economic development of its territories depends on the coal communities and stable operation of their enterprises. Such a community is often monofunctional, where the main part of its economy is built around the coal industry. However, given the modern challenges of decarbonization and the transition to «green» energy, there is an urgent need for their transformation.

The authors emphasize that limited resources, both financial and human, allocated to supporting the country’s defense capabilities, reduce the opportunities for implementing a program to transform and diversify the economy of coal communities. In the authors’ opinion, special attention should be paid to supporting small and medium-sized businesses, which can become an important element of economic stabilization. The need to implement programs to increase energy efficiency and the use of alternative energy sources is substantiated, which will help reduce dependence on the coal industry and create new opportunities for community development. The article analyzes modern challenges associated with the transformation of the energy sector, the introduction of innovative technologies and their impact on the socio-economic development of such communities. The emphasis is on identifying possible approaches to ensuring sustainable development and economic diversification of coal communities, in particular through management reforms and the introduction of new public management mechanisms in accordance with the requirements of the «green» economy.

The article presents, for the first time, an original definition of the concept of public administration in the field of adaptation of coal communities to the requirements of the «green» economy, and its role in the development of coal communities; proposes mechanisms, tools and strategies for effective management of territorial communities dependent on the coal industry in the context of technological changes and future post-war reconstruction in Ukraine in accordance with the requirements of the «green» economy, the implementation of which will contribute to the successful transition of territorial communities dependent on the coal industry to a new economic reality focused on environmental sustainability and growth.

Дата надходження до редакції / Submitted: 23.03.25

Дата прийняття до публікації / Accepted: 29.01.25

Дата публікації / Published: 02.07.2026